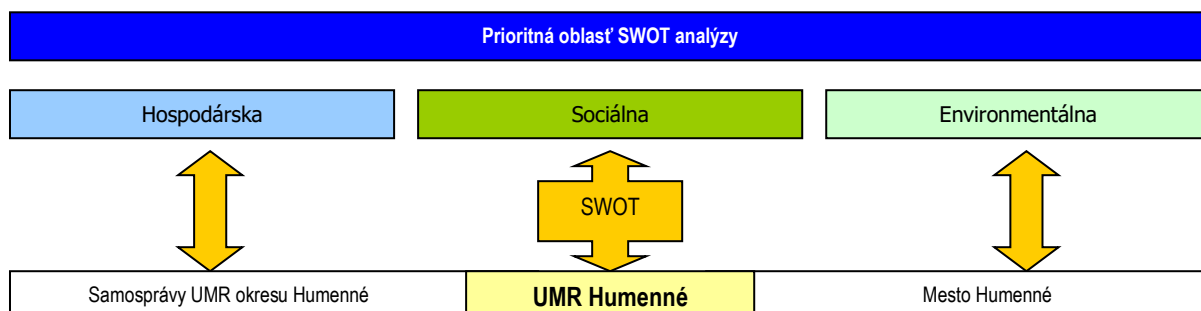

Analýza SWOT IÚS/UMR

Nasledujúca SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí - **HOSPODÁRSKA, ENVIRONMENTÁLNA a SOCIÁLNA**. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele v rámci IÚS/UMR.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne UMR Humenné v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického celého regiónu, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom zúčastnených miest a obcí, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov celého regiónu k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci jednak mesta Humenné, ale aj priľahlých obcí, ktoré sú súčasťou kultúrno historických, sociálnych, hospodárskych a environmentálnych väzieb. Na jej základe môže región prikočiť k formulácii špecifických cieľov stratégie IÚS/UMR.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
O - príležitosti	1. 2. Stratégia SO ... 10.	1. 2. Stratégia WO ... 10.
T - hrozby	1. 2. Stratégia ST ... 10.	1. 2. Stratégia WT ... 10.

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v celom regióne UMR, ktorá skrýva potenciál územia v okolí mesta Humenné. Sú to hlavne tie, ktoré môžu regiónu priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu z hľadiska Environmentálneho, Sociálneho a Hospodárskeho. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, ktoré bude musieť región riešiť v rámci Integrovannej územnej stratégie UMR. Znamená to teda, že jednotlivé samosprávy (mesto ale aj obce) musia sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické,

technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť). Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že región dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia. V rámci analýzy SWOT sa región koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia (Humenné), kvalitné životné prostredie (vodný tok Laborec, zníženie emisií, odpadové hospodárstvo, kvaitné a neznečistené vodné zdroje), historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu alokované hlavne v meste Humenné a okolí. Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre región UMR Humenné, preto by sa mali aktéri IÚS/UMR sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich mesto nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizik	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Váznosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb na Severozemplínsky región je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby v oblasti hospodárskej, sociálnej aj nevironmnetálnej. Riziká z 1. kvadrantu môžu región vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj regiónu UMR, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie, ktoré na regió pôsobí vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany samospráv regiónu a ich jednotlivých partnerov ohrozí jeho regionálnu pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele regiónu UMR, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie región stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily regiónu sa považuje – hodnotný kultúrno - historický potenciál, kvalitné ľudské zdroje, podnikateľské prostredie prezentované veľkými, strednými a malými podnikmi hlavne v meste Humenné, či alúviom rieky Laborec, výhodná poloha a dopravná dostupnosť prostredníctvom cesty I/74 medzinárodného významu, železničným spojením železničnej trate č. 193/191 a 196, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry ai. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

Matica výkonu a dôležitosti

		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých región momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. **Kvadrant 2** pozostáva z oblastí, v ktorých je síce región úspešný, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. **Kvadrant 3** tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V **kvadrante 4** nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody regiónu Horného Zemplína. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest regiónu je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v širšom regióne Prešovského kraja. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má región najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj (bohatý kultúrno - historický potenciál, silná hospodárska základňa, významné chránené prírodné lokality). Nasledujúce tabuľky a grafy prezentujú pohľad zúčastnených strán na silné a slabé stránky regiónu UMR Humenné a kvalitu života.

Hospodárska oblasť

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
S1	narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od 2011 - 759 po 1040 v roku 2021 - v jadrovom území	1,5	1,5	W1	Klesajúci, resp. nestabilný počet podnikateľov - fyzických osôb	1,5	1,5
S2	existencia 8 podnikov nad 250 zam a 11 stredne veľkých podnikov	1,5	3	W2	nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania (okr. 28) a ich klesajúci počet,	1,5	3
S3	vysoký podiel podnikov v službách - obchod, stavebníctvo, odborné, vedecké a technické činnosti	1,5	4,5	W3	Výrazný klesajúci počet podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve a lesníctve,	1,5	4,5
S4	narastajúci počet podnikov v maloobchode a veľkoobchode (od 2011 - nárast na 312 subjektov)	1	5,5	W4	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch (potravínarský, textilný a chemický priemysel)	1,5	6
S5	Veľké priemyselné podniky ako MECOM GROUP s.r.o., Tytex Slovakia s.r.o., Nexis Fibers a.s., ANDRITZ Slovakia, s.r.o., OLDRATI SLOVENSKO s.r.o.	1	6,5	W5	nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu	1,5	7,5
S6	prechádzajúce hlavné dopravné ťahy - prepojenie s Ukrajinou, železničné spojenie,	1,5	8	W6	Postupný pokles evidovaných pracovníkov v oblasti stavebníctva,	1,5	9
S7	dobré prepojenie na dôležité regionálne centrá Poľskej a Maďarskej republiky,	1,5	9,5	W7	Kolísavá stavebná produkcia,	1,5	10,5
S8	Vybudovaná železničná a cestná sieť na hlavné centrá regiónu - Prešov, Michalovce, Košice,	1,5	11				
S9	vysoký podiel podnikov v službách - zdravotníctvo (82), odborné a vedecké činnosti (64),	1,5	12,5				
S10	Relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia (Mecom Group, s.r.o.),	1	13,5				
S11	Tradicia a predpoklady na ďalší rozvoj lesného hospodárstva	1,5	15				
S12	Výrazne narastajúca stavebná produkcia na 1 zamestnanca	1	16				
S13	Rozvinutý strojársky, elektrotechnický, textilný a potravinársky priemysel,	1,5	17,5				
S14	Narastajúca poľnohospodárska produkcia zemiakov,	1,5	19				
S15	Narastajúca živočíšna produkcia hovädzieho dobytku, hydiny a ošípaných,.	1	20				

S16	Čiastočná integrácia a nadväznosť vzdelávacieho systému a miestneho hospodárstva,	1,5	21,5				
Spolu			21,5		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu,	1,5	1,5	T1	zvýšená regionálna a celosvetová konkurencia v oblasti profilových pre UMR Humenné	0,5	0,5
O2	preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby,	1,5	3	T2	tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie)	1	1,5
O3	skvalitnenie prostredia výrobných, skladových a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky	1	4	T3	pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - hlavne dopravnej	1,5	3
O4	vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít mesta, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily,	1,5	5,5	T4	administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu	1,5	4,5
O5	vytváranie podmienok pre rozvoj takých odvetví výroby - priemyslu, ktoré naviažu na dominujúce odvetvia v meste,	1	6,5	T5	veľká administratívna náročnosť pre získanie a následné čerpanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU	1,5	6
O6	zvýšená podpora a ochrana podnikania v oblasti cestovného ruchu	1,5	8	T6	nedostatok investičného kapitálu z dôvodu ochrany prírodných a kultúrohistorických hodnôt, ako aj zložitých geomorfologických daností	1	7
O7	Možnosti získavania mimorozpočtových zdrojov z fondov EÚ, iných zahraničných zdrojov a dotácií štátneho rozpočtu	1,5	9,5	T7	nepredvídateľné celospoločenské prírodné, zdravotné, ekonomické a sociálne poruchy	1,5	8,5
O8	zvyšujúca sa zamestnanosť v regióne UMR Humenné	1,5	11	T8	zniženie záujmu spoločnosti o historické bohatstvo, tradície a kultúru	1	9,5
O9	výrazne znižujúci sa počet nezamestnaných hlavne vo vekových skupinách 15 - 49 rokov	1,5	12,5	T9	existencia CHKO - Vihorlat ochranné pásma (územia) pamiatkovej rezervácie, zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP	1	10,5
O10	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávaci, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	14	T10	neprítomnosť veľkých investorov v meste a regióne	1	11,5
				T11	neznámosť mesta, regiónu v medzinárodnej investičnej sfére a aj medzi potenciálnymi návštevníkmi	1	12,5
				T12	znižená dostupnosť - robí nevýhodu pre investorov priemyslu a tovarových produktov, avšak v cestovnom ruchu nepredstavuje nevýhodu	1,5	14
Spolu			14		Spolu		14

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 21,5	10,5 Stratégia WO 14
T hrozby	7,5 Stratégia ST 4 14	4 Stratégia WT

V oblasti hospodárstva a cestovného ruchu výrazne prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST – kde musí región UMR Humenné využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných. Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu ale ja s ohľadom na charakter regiónu kultúrno - historický. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci primárneho sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať environmentlnu stráku mesta a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora. Hlavným cieľom budovania hospodárskej základne regiónu musí byť ekológia a dostatočná diverzifikácia.

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2,5	S3	S4,9	S6	S7,8	S10,11,14,15	Suma	Váhy
S1	-	1	0,5	1	0,5	0,5	0,5	4	2
S2,5	0	-	0,5	0,5	0	0	0	1	6
S3	0,5	0,5	-	1	0,5	0,5	0,5	3,5	3
S4,9	0	0,5	1	-	0	0	0	1,5	5
S6	0,5	1	0,5	1	-	1	1	5	1
S7,8	0,5	1	0,5	1	0	-	1	4	2
S10,11,14,15	0,5	1	0,5	1	0	0	-	3	4

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W3	W4	W5	W6	W7	Suma	Váhy
W1	-	0,5	0	1	0,5	0	0	2	3
W2	0,5	-	0	0,5	0	0	0	1	4
W3	1	1	-	0,5	0	0	0	2,5	2
W4	0	0,5	0,5	-	1	0	0	2	3
W5	0,5	1	1	0	-	1	1	4,5	1
W6	1	1	1	1	0	-	0,5	4,5	1
W7	1	1	1	1	0	0,5	-	4,5	1

UMR okres Humenné možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom (hlavne centrálnu časť zahŕňajúcu okresné mesto Humenné). V UMR sú zastúpené prevažne malé podniky s počtom zamestnancov do 49. Veľkých podnikov nad 250 zamestnancov je v regióne celkovo 8.

Mesto Humenné a okres Humenné možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom (hlavne centrálnu časť zhrňajúcu krajské mesto Humenné). V meste sú zastúpené prevažne malé podniky s počtom zamestnancov do 49. Veľkých podnikov nad 250 zamestnancov je v regióne celkovo 8.

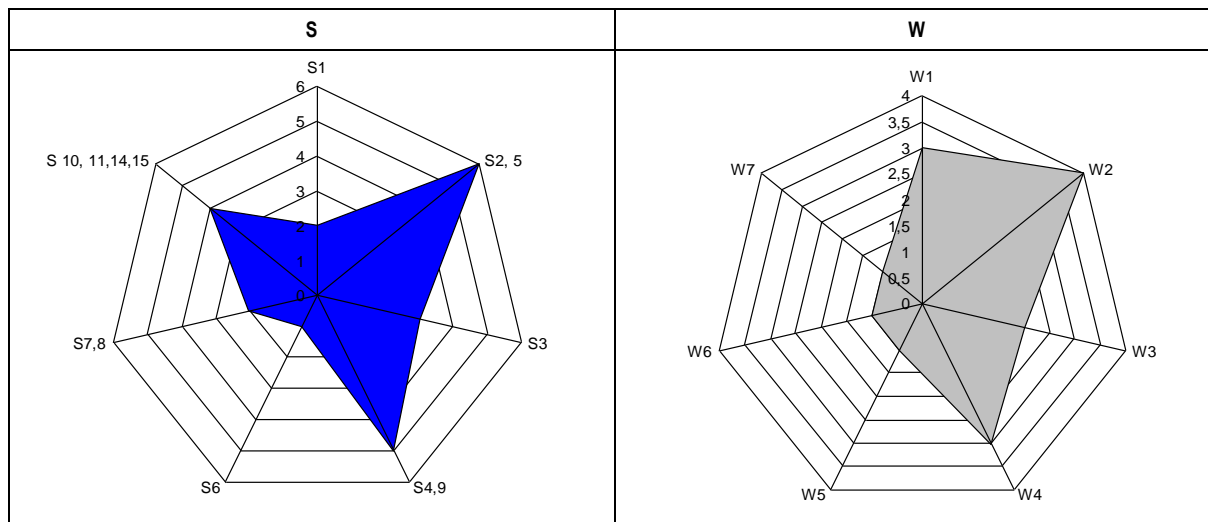
Trend ekonomických a socio-ekonomických ukazovateľov u podstatnej časti firiem a živnostníkov sa zhoršuje. Kúpna sila domáceho obyvateľstva klesá vplyvom pandemických opatrení, aj z dôvodu, že podiel na tržbách v obchodoch bol vo veľkej miere tvorený aj návštevníkmi z iných štátov, prípadne regiónov SR. Väčšina malých obchodov je na úrovni prežívania, časť obchodov nezvláda platby odvodov, nájomného a konkurenciu obchodných reťazcov a stoja pred konkurzom. Podnikateľská výrobná sféra je síce v celku rozvinutá, ale existujúce subjekty sa udržiavajú s veľkým úsilím. Toto je prezentované nízkymi ziskami z dôvodu opatrení a následne veľmi nízkym daňovým odvodom a aj tvorbou HDP. U väčšiny firiem nie je stabilizačným faktorom dostatočný zisk, ale vlastný areál a zahraničný odbyť, ktorý je v podstatnej miere znížený o maržu pre sprostredkovateľov, alebo zahraničných vlastníkov. Negatívom bolo aj obmedzenie spomínanej zahraničnej klientely.

Pri rozvoji ďalšej výroby je potrebné zohľadňovať obmedzujúce limity v súvislosti s ekologickými normami EÚ a obmedzovaním primárnych stresových faktorov. Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. V prípade regiónu mesta Humenné môže ísť hlavne o nasledujúce antropogénne, resp. poloprírodné prvky: areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá. Rozvoj takýchto plôch bude potrebné v budúcnosti realizovať z hľadiska kompromisov v oblasti ekonomickej, environmentálnej a nakoniec aj sociálnej, nakoľko pre región uvedené prvky predstavujú významný zdroj zamestnanosti.

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - potravinársky a textilný priemysel, strojársky a chemický priemysel. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať kolorit mesta a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie **integrovaných prístupov** na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych, prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovanie hospodárskej základne regiónu musí byť ekológia a dostatočná diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie **integrovaných prístupov** v nadväznosti na **poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu**. Sekundárny sektor prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorit integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na okolité turisticky zaujímavé lokality - Vihorlat, atď.. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu tak, aby boli poskytované v rámci **integrovanej ponuky** celého regiónu.

Pri rozvoji **poľnohospodárskej produkcie** je potrebné riešiť negatívne dopady takejto činnosti pre kvalitu života obyvateľov v ich tesnej blízkosti, ako aj životné prostredie. Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídla. Ich plošný záber a mierka sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s oplotením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Aj v uvedenom prípade platí určitý kompromis, ktorý by neohrozil poľnohospodársku výrobu, ale na druhej strane by umožnil zaviesť ekologizačné opatrenia, ktoré by znížili negatívny dopad výroby na životné prostredie ako aj iné zložky kvality života obyvateľov regiónu v okolí mesta Humenné.

Miera heterogenity disparit a faktorov rozvoja

Sociálna oblasť

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
S1	Narastajúci počet detí v materských školách v obciach Hažín nad Cirochou, Chlmec, Jasenov a Udavské	1,5	1,5	W1	Klesajúci počet detí v jadrovom meste Humenné,	1,5	1,5
S2	Narastajúci počet učiteľov v materských školách UMR a meste Humenné v poslednom roku sledovaného obdobia,	1,5	3	W2	Klesajúca prognóza vývoja počtu detí do 4 rokov v UMR,	1,5	3
S3	Stabilný priemerný počet detí a žiakov na učiteľa,	1,5	4,5	W3	Klesajúci počet žiakov v meste Humenné a obci Kamenica nad Cirochou,	1,5	4,5

S4	V UMR Humenné sú alokované celkovo 3 malotriedne základné školy a 12 plnoorganizovaných základných škôl,	1,5	6	W4	V roku 2021 boli celkovo v UMR Humenné 4 špeciálne školy,	1,5	6
S5	Narastajúci počet žiakov v základných školách v UMR Humenné, obci Kamienska, Udavské,	1,5	7,5	W5	Klesajúci počet študentov na gymnáziách,	1	7
S6	V UMR Humenné sa nachádza 1 cirkevná základná škola,	1,5	9	W6	Výrazne klesajúci počet študentov na stredných odborných školách,	1,5	8,5
S7	V súčasnosti sieť stredných škôl v meste tvoria 3 všeobecno - vzdelávacie školy,	1,5	10,5	W7	Klesajúca prognóza vekových kohort obyvateľov v stredoškolskom veku,	1	9,5
S8	Bohatá história odborného vzdelávania viazaná na tunajší priemysel prezentovaná aj počtom stredných odborných škôl (7 SOŠ),	1	11,5	W8	Klesajúce počty žiakov v štátnych aj súkromných ZUŠ,	1,5	11
S9	Z hľadiska polohy je väčšina stredných odborných škôl alokovaná do centrálnej zóny okresného mesta Humenné,	1	12,5	W9	Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 22,12 %.	1,5	12,5
S10	V UMR Humenné zabezpečuje hromadné stravovanie pre deti školského (základné a stredné školy) veku 16 školských jedální,	1,5	14	W10	nedostatočné nástroje na zrýchlenie procesu obnovy historických objektov v súkromnom majetku zo strany mesta / štátu,	1,5	14
S11	Celková kapacita stravovacích zariadení je 1801 stoličiek,	1	15	W11	chýbajúce drobné oddychové plochy, športovo-rekreačné plochy, detské ihriská, miesta každodenného stretávania sa ľudí, každodenného neorganizovaného športového života detí a mládeže v celom meste,	1	15
S12	V rámci UMR sú k dispozícii 4 umelecké školy, z toho 3 sú súkromné a 1 štátna,	1	16				
S13	V UMR Humenné je k dispozícii 1 zariadenie pre voľný čas - CVČ Dúha,	1,5	17,5				
S14	3 denné centrá	1	18				
S15	Existencia 4 komunitných centriér	1	19				
S16	V okrese Humenné sa nachádza 17 zariadení sociálnych služieb kapacitou 582 miest,	1	20				
S17	4 zariadenia pre seniorov,	1,5	21,5				
S18	6 zariadení domovov sociálnych služieb v UMR	1,5	23				
S19	4 zariadenia špecializované,	1,5	24,5				
S20	V oblasti zdravotníctva je najväčším zariadením Nemocnica Humenné	1,5	26				
S21	Zariadenia špecializovaného a všeobecného poradenstva v meste Humenné,	1,5	27,5				
S22	Zvyšujúci sa počet špecializovaných ambulancií - 97,	1,5	29				
S23	Základná zdravotnícka starostlivosť poskytovaná aj v obciach Kamenica nad Cirochou a Udavské	1,5	30,5				
S24	V Humennom pôsobí v kultúrnom dianí množstvo organizácií a inštitúcií.	1	31,5				
S25	V UMR Humenné je 5 verejných knižníc s cca. 122 000 knižnými titulmi	1	32,5				
S26	Existencia ochotníckeho divadla v meste Humenné	1	33,5				
S27	V súčasnosti je v meste kino Fajn v správe mesta Humenné.	1	34,5				
S28	V UMR Humenné sa nachádza 1 múzeum a 1 galéria	1	35,5				
S29	Humenné je mestom s dlhoročnými športovými tradíciami	1	36,5				
S30	V UMR Humenné pôsobí viac ako 39 športových klubov (33 mesto Humenné)	1	37,5				
S31	Vybudovaný zimný štadión a mestská športová hala.	1,5	39				
S32	Vybudované mestské kúpalisko s krytou plavárňou v jadrovom meste Humenné,	1,5	40,5				
Spolu			40,5		Spolu		15
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity,	1,5	1,5	T1	Nezáujem niektorých rómskych rodín postarať sa o svoje bývanie, nesolventnosť a negramotnosť,	1,5	1,5
O2	lepšie podmienky na zladovanie prac. a rodinných povinností,	1,5	3	T2	smerovanie mesta do pozície „rezidenčného mesta“ s prevahou nesolventných a nezamestnaných obyvateľov,	1,5	3
O3	začleňovanie do širšieho priestoru a vyrovnanie európskych štandardov,	1	4	T3	rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii,	1,5	4,5
O4	zvýšenie vzdelanostnej a kvalifikačnej úrovne	1,5	5,5	T4	prehľbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a	1,5	6

	ľudských zdrojov zodpovedajúcej dopytu na trhu práce a znalostnej ekonomike,				reprodukcia chudoby,		
O5	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ,	1,5	7	T5	zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby a iné opatrenia pretrvávajúcim poskytovaním tradičných foriem pomoci a služieb pobytového charakteru a riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosť sociálnych služieb pre klienta,	1,5	7,5
O6	zlepšovanie právneho a inštitucionálneho rámca sociálnej inklúzie,	1,5	8,5	T6	nepriaznivý demografický vývoj,	1,5	9
O7	realizované reformy, vrátane inštitucionálnych a fiškálnych v oblasti sociálnej inklúzie, fiškálna decentralizácia,	1	9,5	T7	vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosť, konzumné kultúry...),	1,5	10,5
O8	zvyšovanie adresnosti, efektívnosti a dostupnosti opatrení sociálnej inklúzie,	1,5	11	T8	nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov,	1,5	12
O9	lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít mesta,	1	12	T9	nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov,	1,5	13,5
O10	neúmerné požiadavky Pamiatkového úradu,	1,5	13,5	T10	nárast sociálnej ohrozenosti mládeže,	1,5	15
O11	rozvoj sponzorovania kultúry,	1	14,5	T11	zoslabovanie tradičného vnímania mesta Humenné,	1,5	16,5
O12	obnova zanikajúcich tradícií,	1,5	16	T12	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	18
				T13	zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond,	1,5	19,5
				T14	slabá podpora kultúry zo strany štátu	1,5	21
	Spolu		16		Spolu		21

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 40,5	Stratégia WO 15 16
T hrozby	Stratégia ST 24,5 6	Stratégia WT 21

V oblasti sociálnych služieb, vzdelávania, športu a kultúry výrazne prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST - kde musí región Humenné využiť silné stránky a využitím príležitostí spojených s výrobnou históriou.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

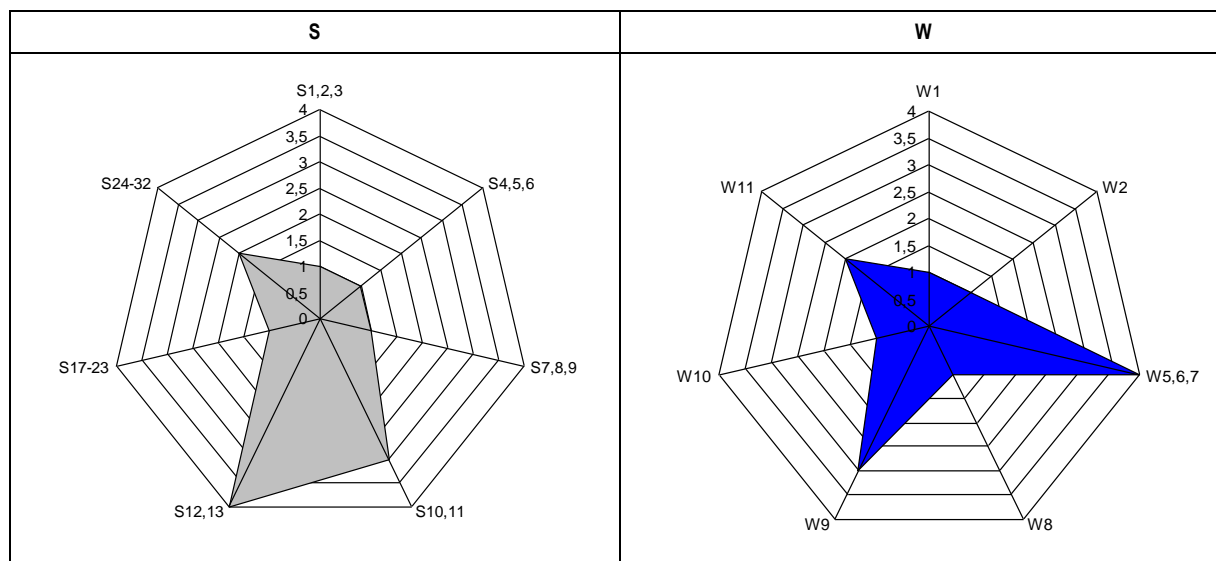
Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1,2,3	S4,5,6	S7,8,9	S10,11	S12,13	S17-23	S24-32	Suma	Váhy
S1,2,3	-	0,5	0,5	1	1	0,5	1	4,5	1
S4,5,6	0,5	-	0,5	1	1	0,5	1	4,5	1
S7,8,9	0,5	0,5	-	1	1	0,5	1	4,5	1
S10,11	0	0	0	-	0,5	0	0,5	1	3
S12,13	0	0	0	0,5	-	0	0	0,5	4
S17-23	0,5	0,5	0,5	1	1	-	1	4,5	1
S24-32	0	0	0	0,5	1	0	-	1,5	2

Váha vybraných disparít									
	W1	W2	W5,6,7	W8	W9	W10	W11	Suma	Váhy
W1	-	0,5	1	0,5	1	0,5	0,5	4	1
W2	0,5	-	1	0,5	1	0,5	0,5	4	1
W5,6,7	0	0	-	0	0	0	0	0	4
W8	0,5	0,5	1	-	1	0,5	0,5	4	1
W9	0	0	1	0	-	0	1	2	3

W10	0,5	0,5	1	0,5	1	-	0,5	4	1
W11	0,5	0,5	1	0,5	0	0,5	-	3	2

Ako prezentujú predchádzajúce tabuľky, hlavnými faktormi rozvoja sú pre región UMR Humenné kultúrne služby prezentované historickými hodnotami, historicky formovaný systém vzdelávania od predškolskej výchovy po stredné školstvo zamerané na odvetvia späté s regiónom (priemyselná a poľnohospodárska výroba, ...), ako aj služby v oblasti zdravotníctva a starostlivosti o seniorov. V nadväznosti na kultúrno - historický potenciál je potrebné rozvíjať aj oblasť športovej infraštruktúry jednak viazanej na prírodné danosti regiónu (cyklistika, turistika), ako aj na infraštruktúru vyššieho významu (napr.kúpalisko, významnejšie športové ihriská a štadióny).

Miera heterogenity disparít a faktorov rozvoja

Environmentálna oblasť

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
S1	celkovo 6 chránených území európskeho významu NATURA 2000	1,5	1,5	W1	nevyhovujúci stav koryta vodného toku Laborca	1,5	1,5
S2	množstvo vodných tokov a vodných plôch v katastrí mesta a v jeho okolí	1,5	3	W2	nevyhovujúci stav kvality vody v hornom úseku,	1,5	3
S3	výrazné zníženie emisií základných znečisťujúcich látok (tuhé emisie - 73t, SO ₂ - 23,8, NO ₂ - 50,8 t, CO ₂ - 32 t,	1,5	4,5	W3	existencia starých environmentálnych záťaží,	1,5	4,5
S4	NATURA 2000 Drieňová,	1,5	6	W4	Problematické látky v zložení vody toku Cirocha a Stružnica,	1	5,5
S5	Chránené územie Humenský sokol,	1,5	7,5	W5	Výrazné znečistenie tokov po zaústení ČOV Humenné	1,5	7
S6	Chránené územie Hubková,	1,5	9	W6	Lokality ohrozené extrémnou eróziou sa nachádzajú v blízkosti obce Topoľovka.	1,5	8,5
S7	Chránené územie Humenská,	1	10	W7	Chemes Humenné predstavuje veľký zdroj znečistenia,	1,5	10
S8	Natura 2000 Brekovský hradný vrch,	1	11	W8	Najvyššie priemerné ročné koncentrácie PM _{2,5} boli namerané v Humennom a Prešove (18 µg · m ⁻³).	1,5	11,5
S9	Natura 2000 Krivoštica	1,5	12,5	W9	V rámci UMR Humenné sa nachádza niekoľko environmentálnych záťaží, ktoré spadajú pod všetky 3 registre A, B a C.,	1,5	13
S10	Natura 2000 Stredný tok Laborca	1,5	14	W10	nedoriešená likvidácia a využitie bioodpadu,	1,5	14,5
S11	Riešený systém likvidácie odpadu	1,5	15,5	W11	nedobudované zberné dvory pre separovaných zber	1,5	16
S12	Separovaný zber zavedený vo všetkých obciach UMR,	1,5	17	W12	zlý technický stav verejných vodovodov v meste a okolitých obciach	1,5	17,5
S13	Mesto Humenné s vysokých stupňom odkanalizovania	1,5	18,5				

S14	mesto a obce napojené na skuinov vodovod,	1,5	20				
Spolu			20		Spolu		17,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dôsledné plnenie kvalítne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva,	1,5	1,5	T1	zníženie biodiverzity,	1,5	1,5
O2	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd,	1,5	3	T2	nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami,	1	2,5
O3	zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	1,5	4,5	T3	nárast množstva vyvázaných odpadov,	1,5	4
O4	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	1,5	6	T4	nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi,	1,5	5,5
O5	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody,	1,5	7,5	T5	neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,	1,5	7
O6	obnoviteľné zdroje energie – geotermálna energia, energia biomasy,	1,5	9	T6	zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti v ostatných častiach kraja,	1	8
				T7	ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd,	1,5	9,5
				T8	zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva,	1,5	11
				T9	tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny,	1,5	12,5
				T10	radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,	1,5	14
Spolu			9		Spolu		14

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO SO 20	17,5 3 Stratégia WO 9
T hrozby	Stratégia ST 11	14 Stratégia WT

V oblasti environmentálnej výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí región UMR Humenné využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných na riešenie hlavných environmentálnych záťaží, problémov spojených s nedostavanou kanalizačnou sieťou v okolitých obciach. Problémom ostáva naďalej nedoriešený systém separovania TKO, ako aj využívanie BRKO. Vzhľadom na prítomnosť lokalít NATURA 2000 je potrebné riešiť aj znečistenie tunajších vodných tokov a riešenie rovnováhy medzi ochranou životného prostredia a rekreáciou. Dôležitou otázkou bude aj ochrana vodných zdrojov a rekonštrukcia vodovodnej infraštruktúry mesta Humenné a okolitých sídel.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

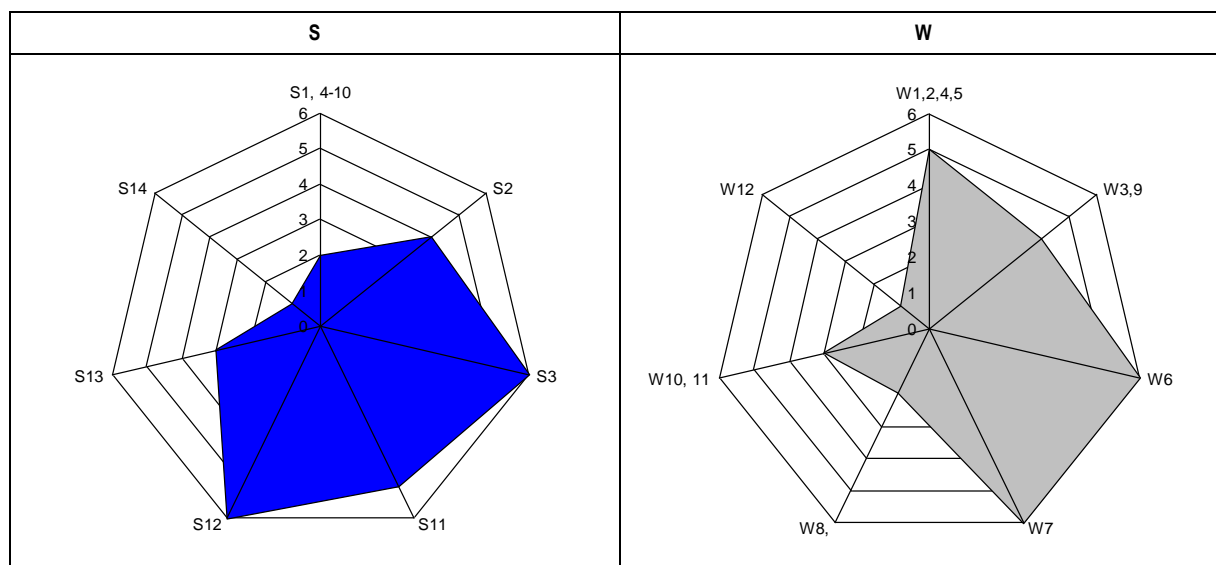
- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	S1	S2	S3	S4 - 8	S9	S10	S11 - 15	Suma	Váhy
S1, 4-10	-	0,5	1	1	1	1	0,5	5	2
S2	0,5	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0	2,5	4

S3	0	0,5	-	0,5	0,5	0	0	1,5	6
S11	0	0,5	0,5	-	0,5	0,5	0	2	5
S12	0	0,5	0,5	0,5	-	0	0	1,5	6
S13	0	0,5	1	0,5	1	-	0	3	3
S14	0,5	1	1	1	1	1	-	5,5	1

Váha vybraných disparít									
	W1,2,4,	W3	W4 - 7	W9 - 11	W13	W14, 15	W16	Suma	Váhy
W1,2,4,5	-	0,5	0,5	0,5	0	0,5	0	2	5
W3,9	0,5	-	0,5	1	0,5	0,5	0	2,5	4
W6	0,5	0,5	-	0	0	0,5	0	1,5	6
W7	0,5	0	1	-	0	0	0	1,5	6
W8,	1	0,5	1	1	-	0,5	0	5	2
W10, 11	0,5	0,5	0,5	1	0,5	-	0	3	3
W12	1	1	1	1	1	1	-	6	1

Hlavnou prioritou v oblasti Environmentálnej v regióne UMR Humenné je ochrana vodných zdrojov, zdrojov pitnej vody, zásobovanie obyvateľov nezávadnou pitnou vodou, ako aj nadväzujúca infraštruktúra s priamym dopadom na vodné toky a zdroje - komplexne vybudovaná kanalizačná sieť, resp. environmentálne vhodné odkanalizovanie rozptýlených oblastí individuálnym spôsobom. Významnou environmentálnou záťažou je následok priemyselnej činnosti. Prioritnou musí byť aj ochrana chránených lokalít NATURA 2000 a ostatných významných prírodných lokalít.

Miera heterogenity disparít a faktorov rozvoja

Problémová analýza SPR

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadaním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov regiónu UMR Humenné. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHRSR POSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim mestá zahrnuté do IÚS/UMR poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb na integrovanom prístupe.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerať ako na nerovnosti, neodôvodnené rozdiely, či nehody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok regiónu je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam regiónu sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň čiastočné riešenie.

Región UMR Humenné je súčasťou vyššieho územného celku reov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v IÚS/UMR:

Hlavné disparity PK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.

Hlavné faktory rozvoja PK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;

v priemysle

- rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
- budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;

v službách

- atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
- zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
- existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
- rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);

v technickej infraštruktúre

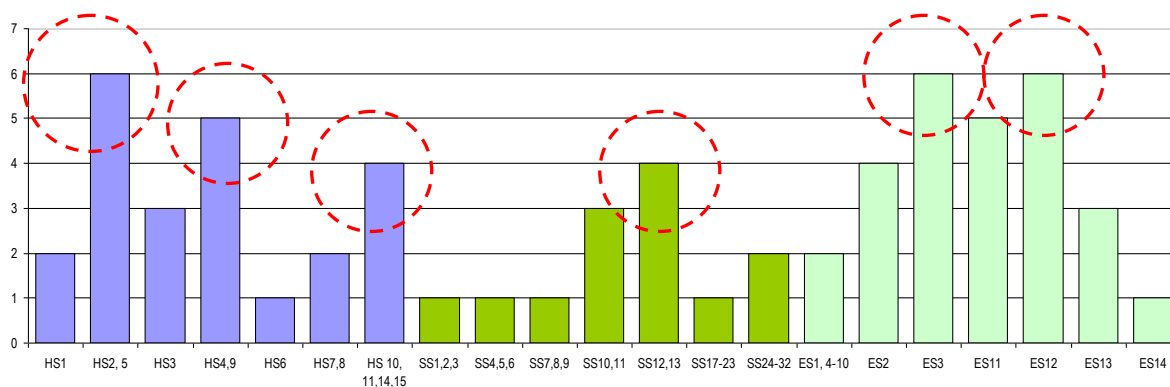
- dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
- vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/ možnosť profesijnej mobility;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
- schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Na základe uskutočnej SWOT analýzy UMR Humenné možno definovať hlavné disparity a hlavné faktory rozvoja podľa analýzy priorít, ktoré prezentujú nasledujúce grafy.

UMR Humenné

Hospodárska oblasť

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - potravinársky a textilný priemysel, strojársky a chemický priemysel (**HS2,5**). Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora (**HS3,9**), ktoré nebudú narúšať kolorit UMR, miest a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch v prostredí Vihorlatu. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie **integrovaných prístupov** na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych, prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovania hospodárskej základne regiónu UMR musí byť ekológia a dostatočná

diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie **integrovaných prístupov** v nadväznosti na **poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu**. Sekundárny sektor prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorít integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na okolité turisticky zaujímavé lokality - Vihorlat, atď.. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu UMR tak, aby boli poskytované v rámci **integrovanej ponuky** celého regiónu.

Pri rozvoji **poľnohospodárskej produkcie** je potrebné riešiť negatívne dopady takejto činnosti pre kvalitu života obyvateľov v ich tesnej blízkosti, ako aj životné prostredie. Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídiel v UMR. Ich plošný záber a miera sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkolvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s optením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Aj v uvedenom prípade platí určitý kompromis, ktorý by neohrozil poľnohospodársku výrobu, ale na druhej strane by umožnil zaviesť ekologizačné opatrenia, ktoré by znížili negatívny dopad výroby na životné prostredie, ako aj iné zložky kvality života obyvateľov regiónu UMR Humenné.

Sociálna oblasť

Ako prezentujú predchádzajúce tabuľky, hlavnými faktormi rozvoja sú pre región UMR Humenné vzdelacie služby, kultúrne služby prezentované historickými hodnotami, historicky a tradične formovaný systém vzdelávania od predškolskej výchovy po stredné školstvo zamerané na odvetvia späté s regiónom (priemyselná výroba, poľnohospodárstvo, ...), ako aj služby v oblasti zdravotníctva a starostlivosti o seniorov. V nadväznosti na kultúrno - historický potenciál je potrebné rozvíjať aj oblasť športovej infraštruktúry jednak viazanej na prírodné danosti regiónu (cyklistika, turistika) ako aj na infraštruktúru vyššieho významu (napr. mestské kúpalisko, významnejšie športové ihriská a štadióny).

Environmentálna oblasť

Hlavnou prioritou v oblasti Environmentálnej v regióne UMR Humenné je ochrana vodných zdrojov, zdrojov pitnej vody, zásobovanie obyvateľov nezávadnou pitnou vodou, ako aj nadväzujúca infraštruktúra s priamym dopadom na vodné toky a zdroje - komplexne vybudovaná kanalizačná sieť. Je potrebné riešiť existujúce environmentálne záťaž (EW3 a EW9). Prioritnou musí byť aj ochrana chránených lokalít NATURA 2000 a ostatných významných prírodných lokalít.

Stanovenie prioritných oblastí - Integrovaných územných investícií

Integrované územné investície je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti.

Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie, ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v meste.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia, resp. zásobovanie pitnou vodou.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	9. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
2. ALTERNATÍVNE ZDROJE ENERGIÍ, BEZUHLÍKOVÉ HOSPODÁRSTVO	7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	10. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
3. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	8. KULTÚRA	11. ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU
4. CESTOVNÝ RUCH		12. ODPADOVÉ VODY
5. INFORMATIZÁCIA		

Vnútroštruktúra Integrovannej územnej investície:

